

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

קב.

רבינו הנגאל

ופריך רב נחמן בר יצחק מאן תנא עקירות שצריך להניח שם זקן או חולה ר' יהודה היא, דתניא חברים שהיו מסובין עקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש. כשיצאין אין טעונין ברכה למפרע, וכשהחזירין אין טעונין ברכה למתחלה. אמר ר' יהודה ב"ר אבא כשהניחו שם זקן או חולה וכו'. וכיון דלוקא לדרב הסארי בקושיא א"ע ג' דמקמי לה ב"ר יהודה, שנייניא הוא ולא סמכין עלה (להקל). אלא עבדין כרב ששת דמחזירי וטפי עדין. וכן ר' יוחנן כיון דאיתותב ונדרו דבריו וקיימא לן דכל שני מקום צריך לברך וכן הלכה. תניא חברים שהיו מסובין לשנות יין וצרכין רגליהן וחזרו אין צרכין לברך. ת"ר בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהם היום, מביאין לו כוס ראשון ומקדש. שני מברך עליו ברכת המזון דב"ר יהודה, ר' יוסי אומר אוכלין עד שתחשך.

לברך היינו לפניו ולא למפרע וכן פירש רש"ס ור"ח לקמן (ד' קג): איתמר לנו למושמי עד דברכיתו צפה"ג ואע"פ שלא היה יודע אם רוצים לשמות בלא ברכה מ"מ היה מורה להם שלא ישמו בלא ברכה וכן נראה עיקר דהא צ"ל כל הבשר (חולין דף קז:) אמר השמש שבכך על כל פרשה ועפרה לפי שפסח

מאן סגא. להך צרייתא דקתני א"ע"ג דדברים הטעונין ברכה לאחריהן צריך לברך רבי יהודה היא: חברים שהיו מסובין ועקרו כו' ולא גרסינן לשסוף יין: ומקשינן אלא טעמא דדברים הטעונין ברכה לאחריהם. משום הכי פליגי רבנן עליה דר' יהודה: הא דברים

דעמו"ג ולא משמע שיצטרך בכל פסח לברך ברכת המזון ויעוד ללקמן גבי חד צריך אכסא קמא ואכסא דברכתא צפה"ג ומייתי ראייה מהבז וניצריך דאסור למושמי עד שיצרך וא"י צפה"ג מייתי שפיר אצל אי אסור למושמי עד שיצרך ברהמ"ז מנא ליה דלחמ ברכת המזון יצטרך לברך צפה"ג אף על פי שיש לדמות דמוכח שפיר דאי אחר ברהמ"ז אין מברך צפה"ג דלא הוה הפסק בהבז וניצריך אמאי איתמר למושמי אצל לא משמע הכי מדלא פ"י עד דברכיתו ברכת המזון וצפה"ג וסגרא הוא כיון דהבז וניצריך הוה הפסק כאלו כבר צירכו סגי דברכת צפה"ג כמו אחר ברהמ"ז והא דתניא בתוספתא דברכות בעל הבית שהיה מיסב ואוכל קראו חזירו לדבר עמו אין צריך לברך כו' הפליג צריך ברכה למפרע וכשהוא חוזר צריך ברכה למתחלה לאו כשחזר טעון ברכה למפרע אלא כשהוא לאת ומיירי שערקאו להפליג ומברך שמה שהיה כדפ"י ומדע דלמך צפ"ג דיומא (ד' ז.) דיבר עם חזירו והפליג טעון נטילת ידים ומשמע דה"ה ברכת המזו"א אצל ברהמ"ז לא קאמר דלריך ומיירי שלא ידע מתחלה שיפליג ואין הלכה כמותן צרייתא אלא אפילו ברכה למתחלה לא צריך דק"ל כרב חסדא דלמך לקיבעי קמ"ל הדר והגהו צרייתא וההיא דתוספתא אתו כרבי יהודה:

ועקרו רגליהם יצ"ד אבהב"נ בו. מלחן משמע שאם שכח להתפלל וזכר בזמנא סעוד' והתפלל שא"ל ברכה אפי' למתחלה ומה שהביא ה"ר יוסף טוב ראייה¹¹ מפרק ביסוי הדים

שאינ טעונין ברכה לאחריהם אפילו רבנן מודו לריך לברך פסח אחרת בתחלה: **לימא סיהוי טיובסא דרבי יוחנן.** דלמך לעיל [קא:] שינוי מקום אין צריך לברך ולא מפליג בין דברים הטעונין לדברים שאינ טעונין: **לאו אופינייה דהא זימנא.** לעיל [סז:] ה"ג **סניא כווסיה דרב חסדא דברים שהיו מסובין לשסוף יין כו'.** והיינו כרב חסדא דלמך דברים שטעונין ברכה לאחריהם (כ) אין צריך לברך והא דהדיא מסייעא לרב חסדא מדקתני יין אצל בהדיא דלעיל לא תנא יין צה"ג: **ואומר עליו קידוש היום.** בזמנא סעודתו: **ושני.** ניד אומר עליו ברהמ"ז ומפסיק כדלמך ר' יהודה לעיל ומיהו הואיל והגיע עונת קידוש צריך לקדש תחלה. לא גרסינן ראשון אומר עליו ברכת המזון שני אומר עליו קדושת היום: גמרו

רשב"ם
מאן סגא עקירות. מאן תנא להך צרייתא דקתני א"ע"ג דדברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן צריך לברך רבי יהודה היא: ה"ג חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהם כו' ולא גרסינן לשסוף יין: א"ר יהודה צמה דברים אמורים כו'. מכלל דרבנן פליגי עליה צרישא דא"ע"ג דלא הניחו שם מקצת דברים אין צריך לברך כרב חסדא דל"ר יוחנן שצריצין צפרק חלון (דף פב.) כל מקום שאומר ר' יהודה צמה לחלוק אימתי לפרש דברי חכמים צא: ומקשינן אלא טעמא דדברים הטעונין ברכה לאחריהם. משום הכי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה הא דדברים שאין טעונין אפי' רבנן מודו לריך לברך פסח אחרת בתחלה: **לימא סיהוי טיובסא דרבי יוחנן.** דלמך לעיל [קא:] שינוי מקום אין צריך לברך ולא מפליג בין דברים שאינ טעונין ברכה לאחריהם אפילו רבנן מודו לריך לברך פסח אחרת בתחלה: **לימא סניא כווסיה דרב חסדא דברים שהיו מסובין לשסוף יין כו'.** והיינו כרב חסדא דלמך דברים שטעונין ברכה לאחריהם (כ) אין צריך לברך והא דהדיא מסייעא לרב חסדא מדקתני יין אצל בהדיא דלעיל לא תנא יין צה"ג: **ואומר עליו קידוש היום.** בזמנא סעודתו: **ושני.** ניד אומר עליו ברהמ"ז ומפסיק כדלמך ר' יהודה לעיל ומיהו הואיל והגיע עונת קידוש צריך לקדש תחלה. לא גרסינן ראשון אומר עליו ברכת המזון שני אומר עליו קדושת היום: גמרו

(א) [עריכות ג.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג וכו' אחריהן במקומן אין צריך: (ב) רשב"ם ד"ה להודיע וכו' לא היה יכול לומר בשעת יוצאין טעונין וכו' אפילו הכי אין צריכין.

גליון הש"ס

גב' א"ל ר"י ה"ה וכו': ק"ל דלא קן גס מהמס לכה מיומנא דיש לומר דהגרימא לא דמי מקום צריך לברך אמאי כר"י ואילו סבר מ"ק: רשב"ם ד"ה ה"ג ת"ב ד"ה וברבו' ד"ה ת"ב ד"ה קשה לי אמאי הוצרכו הא כפשוטו ימא דלא מייתי ראייה ממזיזי דלעיל דקטן דקטן לעיל לברכה דר"י וכדלמך לעיל א"כ דר' יוחנן ליה מייתי סייעתא מרב צרייתא דלא קמי פלוגתא א"כ מנתק עקרו מוכח דקדש טעוניו ברכה במקומה:

מוסף תוספות

א. מפני שפסוק לשמש האוכלים. תוס' ר"פ ב. [ד"א"כ ה"ל למימר השמש מברך אחר כל פרשה ופרשה וכו' וממילא ידענא דצריך לברך המוציא אם יאכל פרשה אחרת. תוס' ה"ל"ש. ג. כדמשמע לישנא. תוס' חולין טס. ד. דמצריך שיניחו שם זקן או חולה. טס. ה. שאם נזכר אדם בתוך סעודתו שלא התפלל ועמד להתפלל. תוס' ה"ל"ש. ו. לא הוה גמור סעודה. תוס' חולין טס. ז. דאמר בכל ענין אינו צריך לברך. תוס' ר"פ.